

การใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา  
ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5  
The Application of the Principles of Sappurisadhamma by School  
Administrators in the Nong Huafarn Educational Quality and Standard  
Development Center, Under the Nakhon Ratchasima Primary  
Educational Service Area Office 5

กัญญาภัค ภักดีโกคิน<sup>1</sup> และองอาจ เทียมกลาง<sup>2</sup>

วิทยาลัยนครราชสีมา

Kunyapuk Phakdeephokhin<sup>1</sup> and Ongart Thiamklang<sup>2</sup>

Nakhonratchasima College

Corresponding Author E-mail : 6604033200167@nmc.ac.th, Ongart@nmc.ac.th

(Received: 12 February, 2025 ; Edit: 21 February, 2025; accepted: 27 February, 2025)

### บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ 1) ศึกษาระดับการใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบระดับการใช้หลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน โดยจำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน จำนวน 136 คน ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่มีความหลากหลายและเป็นตัวแทนของประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง โดยมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ 0.91 และค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งแสดงถึงความน่าเชื่อถือของเครื่องมือในการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งการทดสอบค่าที (t-test)

### ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้หลักสัปปริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 อยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักสัปปริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยจำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

**คำสำคัญ :** บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา, หลักสัปปริสธรรม7

### Abstract

This research aimed to 1) study the level of using the principles of Sappurisadhamma of school administrators and 2) compare the level of using the principles of Sappurisadhamma of school administrators in the Nong Hua Phan Educational Quality and Standard Development Center, classified by education level and work experience. The sample group used in the research consisted of 136 school administrators and teachers in the Nong Hua Phan Educational Quality and Standard Development Center. The sample size was determined using the Krejci and Morgan table and stratified random sampling was used to obtain a diverse sample that was representative of the population. The research data collection instrument was a questionnaire that had been tested for reliability and validity, with a reliability value of 0.91 and a consistency index between 0.67-1.00, indicating the reliability of the data collection instrument. Data analysis was performed by finding the frequency, percentage, mean, and standard deviation, along with a t-test.

The results of the research found that:

1. Using the principles of Sappurisadhamma of school administrators in the Nong Hua Phan Educational Quality and Standards Development Center, Office of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 5, is at a high level.
2. The results of the comparison of opinions on the use of the principles of Sappurisadhamma of school administrators in the Nong Hua Phan Educational Quality

and Standards Development Center, Office of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 5, classified by education level and classified by work experience, were not different overall and in each aspect.

**Keywords:** Educational Institution Administrators, Roles of Educational Institution Administrators, Sappurisa Dhamma 7

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบที่เชื่อมโยงกันในการดำเนินชีวิต และระบบการบริหารในองค์กร เพราะมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับองค์กรตั้งแต่เกิด อีกทั้งการพัฒนาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และความต้องการสนองต่อความพึงพอใจของปัจเจกบุคคลและกลุ่มบุคคล แต่ขาดการคำนึงถึงหลักคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งส่งผลกระทบหลายประการต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม สิ่งสำคัญคือด้านสภาวะทางจิตใจของบุคคล ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม ผลการสำรวจในช่วงเดือนสิงหาคม 2564 เป็นช่วงที่คนไทย มีภาวะความเครียดสูงถึงร้อยละ 45.5 และเสี่ยงซึมเศร้าสูงถึงร้อยละ 51.5 (กรมสุขภาพจิต. 2564) สะท้อนให้เห็นว่าแนวโน้มความสุขของคนไทย ลดน้อยลง ในขณะที่เดียวกันผลการสำรวจความต้องการของบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ปัญหาที่ครูพบมากที่สุด คือปัญหาสุขภาพใจ สูงถึงร้อยละ 74.05 (ภรณ์ ลัคนากิเศรษฐ์ และธนิตรา สุทธนันต์. 2564) สาเหตุหลัก เกิดจากภาระงานของครู เนื่องจากภาระงานของครูในเรื่องเอกสารมีปริมาณที่มาก และเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง ที่ระบบกำหนดให้ต้องทำทั้งงานวัดผล งานวิชาการ งานธุรการ งานงบประมาณ ครูจึงไม่สามารถพัฒนา ด้านการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ครูจำนวนมากตัดสินใจเดินออกจากอาชีพแม่พิมพ์ ของชาติ (กนก วงษ์ตระหง่าน. 2564) ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีหลักในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา

ผู้บริหาร ควรมีหลักในการบริหารจัดการเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดแก่ครู และบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งหลักคุณธรรมและจริยธรรมถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่ทำให้ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา สามารถได้รับการยอมรับนับถือ ได้รับความเชื่อถือ ได้รับความไว้วางใจจากคนอื่น ๆ ทั้งในสถานศึกษาและในหน่วยงานภายนอก ถือเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะทำให้เกิดความสุขในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตราที่ 6 มีจุดมุ่งหมายในการด้านการจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ และสติปัญญา เป็นคนมีความรู้คู่คุณธรรม อีกทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

20 ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์ และแนวคิดการจัดการศึกษา ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มุ่งเน้นระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเป็นธรรม สร้างขวัญ กำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยยึดหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ หลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ เป็นกรอบแห่งการวิจัยเพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับทิศทางการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษาว่ามีการนำหลักธรรม สำหรับบริหารแนวพุทธ คือ สัปปุริสธรรมทั้ง 7 ประการเหล่านี้ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารครบถ้วน สมบูรณ์หรือไม่รวมทั้งศึกษาความคิดเห็น ของผู้บริหารที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันย่อมมีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการแก้ปัญหาและพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการใช้หลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา และตามประสบการณ์ในการทำงาน

### สมมติฐานของการวิจัย

1. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันย่อมมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน ย่อมมีความคิดเห็นต่อการ ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน

## วิธีดำเนินการวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. สำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ประจำปีการศึกษา 2567 รวมจำนวน 205 ราย

2. สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ประจำปีการศึกษา 2567 รวมจำนวน 136 ราย การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เป็นการกำหนดโดยใช้ตาราง Kreicic R.V., & D.W. Morgan.1970. และได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยการสุ่ม Stratified random sampling

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบ Check list ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวฟาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 เป็นแบบมาตราส่วนแบบ Rating scale (ประมาณค่า) ตามวิธีของ Likert ซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับ 5 หมายถึง การมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

### การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามแนวคิดของ จงดี เพชรสังคุณและจุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์ (2564) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. มีการศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบ Rating scale (ประมาณค่า) ตามวิธีของ Likert และการสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาในตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

3. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยดำเนินการศึกษา รวบรวมและพัฒนาแบบสอบถามมาจาก หยาตผ่น เดชโอภาส (2565)

4. ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถามให้มีความละเอียดและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในหลายๆ ด้าน เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงคำถาม เช่น การเพิ่มหรือลดคำถาม หรือการแก้ไขคำถามที่อาจทำให้เกิดความสับสน

5. ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามการวิจัยตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถาม (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC: Index of Item Objective Congruence) ซึ่งเป็นการประเมินว่าแต่ละข้อคำถามสามารถสะท้อนถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดีเพียงใด การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จะทำโดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านประเมินว่าแต่ละข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยให้คะแนนในช่วงระหว่าง 1 (สอดคล้องเต็มที่) ไปจนถึง 0 (ไม่สอดคล้องเลย) เมื่อรวบรวมคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญแล้วจะคำนวณหาค่า IOC สำหรับแต่ละข้อคำถาม หาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ถือว่าเป็นค่าที่มีความสอดคล้องสูงและสามารถใช้งานได้ในการวิจัย

6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ นำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อเพิ่มความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถาม และทำให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้นในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสามารถตอบคำถามวิจัยได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง

7. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในสถานศึกษากลุ่มพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 เพื่อทดสอบความเหมาะสมและความเข้าใจของคำถามในแบบสอบถาม รวมทั้งประเมินความสะดวกในการตอบแบบสอบถาม และระยะเวลาที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลจากการทดลองใช้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายของการวิจัย

8. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 49 ข้อแล้ว จากนั้นนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้ในการวัดความเชื่อมั่นของแบบสอบถามหรือเครื่องมือที่มีหลายข้อคำถาม

การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถประเมินความสอดคล้องภายในของข้อคำถามในแบบสอบถาม ว่าข้อคำถามทั้งหมดมีความสอดคล้องและสามารถวัดสิ่งเดียวกันได้หรือไม่ ซึ่งค่าของแอลฟาจะอยู่ในช่วง 0 ถึง 1 โดยค่าที่สูงขึ้นหมายถึงความเชื่อมั่น

ของแบบสอบถามที่สูงขึ้น ผลการคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้มีความเชื่อมั่นที่ดี และข้อคำถามที่เลือกมาใช้สามารถสะท้อนข้อมูลที่ต้องการได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ

9. ผู้วิจัยจึงดำเนินการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

#### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมาไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 136 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างชัดเจน

2. วิเคราะห์การใช้หลักสัปรีศธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (อ้างอิง บุญชม ศรีสะอาด 2553 : 67) ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง การมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง การมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง การมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง การมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง การมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักสัปรีศธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผู้วิจัยจะทำการจำแนกข้อมูลตาม ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการ

ทำงาน ของผู้บริหาร โดยใช้การทดสอบทางสถิติ t-test (Independent Samples) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในระดับการใช้หลักสัปปุริสธรรม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกันในแต่ละตัวแปร

## ผลการวิจัย

1. การใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้าน ปรากฏดังตารางที่ 1

**ตารางที่ 1** ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน โดยภาพรวมและรายด้าน

| ข้อที่ | การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม    | ระดับปฏิบัติ |      | แปลผล     | อันดับที่ |
|--------|---------------------------------|--------------|------|-----------|-----------|
|        |                                 | $\bar{X}$    | S.D. |           |           |
| 1      | อัมมัญญตา (เป็นผู้รู้จักเหตุ)   | 4.25         | 0.52 | มาก       | 3         |
| 2      | อัตถัญญตา (เป็นผู้รู้จักผล)     | 4.24         | 0.43 | มาก       | 4         |
| 3      | อิตตัญญตา (เป็นผู้รู้จักตน)     | 4.46         | 0.54 | มาก       | 2         |
| 4      | มัตตัญญตา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) | 4.17         | 0.49 | มาก       | 5         |
| 5      | กาลัญญตา (เป็นผู้รู้จักกาล)     | 3.86         | 0.75 | มาก       | 6         |
| 6      | ปริสสัญญตา (เป็นผู้รู้จักชุมชน) | 4.52         | 0.46 | มากที่สุด | 1         |
| 7      | ปุคคลัญญตา (เป็นผู้รู้จักบุคคล) | 4.25         | 0.23 | มาก       | 3         |
| ภาพรวม |                                 | 4.25         | 0.09 | มาก       |           |

จากตารางที่ 1 พบว่า การใช้หลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=4.25$ , S.D.=0.09) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาใช้ในการบริหารสถานศึกษานั้นอยู่ในระดับที่ดีเยี่ยม เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปริสสัญญตา (เป็นผู้รู้จักชุมชน) อยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}= 4.52$ , S.D.= 0.46) รองลงมาคือด้านอิตตัญญตา (เป็นผู้รู้จักตน) ( $\bar{X} = 4.46$ , S.D.= 0.54) ด้านปุคคลัญญตา (เป็นผู้รู้จักบุคคล) ( $\bar{X} = 4.25$ , S.D.= 0.23) ด้านอัมมัญญตา (เป็นผู้รู้จักเหตุ) ( $\bar{X} = 4.25$ , S.D.= 0.52) ด้านอัตถัญญตา (เป็นผู้รู้จักผล) ( $\bar{X} = 4.24$ , S.D.= 0.43)

และด้านมัตตัญญูตา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) ( $\bar{X} = 4.17$ , S.D.= 0.49) ตามลำดับ ด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด คือ ด้านกาลัญญูตา (เป็นผู้รู้จักกาล) ( $\bar{X} = 3.86$ , S.D.= 0.75)

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสี่ปฐิธธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการใช้หลักสี่ปฐิธธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

| ด้านที่ | การบริหารตาม<br>หลักสัปปุริสธรรม | ระดับ     |      | สูงกว่าระดับ |      | t     | p-value |
|---------|----------------------------------|-----------|------|--------------|------|-------|---------|
|         |                                  | ปริญญาตรี |      | ปริญญาตรี    |      |       |         |
|         |                                  | $\bar{X}$ | S.D. | $\bar{X}$    | S.D. |       |         |
| 1       | ธัมมัญญูตา (ผู้รู้จักเหตุ)       | 4.25      | 0.52 | 4.23         | 0.58 | .113  | .910    |
| 2       | อรรถัญญูตา (ผู้รู้จักผล)         | 4.24      | 0.43 | 4.27         | 0.47 | -.241 | .810    |
| 3       | อัตถัญญูตา (ผู้รู้จักตน)         | 4.46      | 0.54 | 4.42         | 0.56 | .264  | .792    |
| 4       | มัตตัญญูตา (ผู้รู้จักประมาณ)     | 4.17      | 0.49 | 4.22         | 0.51 | -.297 | .767    |
| 5       | กาลัญญูตา (ผู้รู้จักกาล)         | 3.87      | 0.75 | 3.75         | 0.73 | .513  | .609    |
| 6       | ปริสัณญูตา (ผู้รู้จักชุมชน)      | 4.53      | 0.47 | 4.50         | 0.49 | .244  | .808    |
| 7       | ปุคคัลญูตา (ผู้รู้จักบุคคล)      | 4.25      | 0.26 | 4.25         | 0.13 | -.013 | .989    |
| ภาพรวม  |                                  | 4.25      | 0.09 | 4.23         | 0.12 | .692  | .490    |

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสี่ปฐิธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสี่ปฐิธธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการใช้หลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

| ด้านที่ | การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม | 1-10 ปี   |      | 10 ปีขึ้นไป |      | t     | p-value |
|---------|------------------------------|-----------|------|-------------|------|-------|---------|
|         |                              | $\bar{X}$ | S.D. | $\bar{X}$   | S.D. |       |         |
| 1       | อัมมัญญตา (ผู้รู้จักเหตุ)    | 4.25      | 0.52 | 4.26        | 0.54 | -.144 | .886    |
| 2       | อัตถัญญตา (ผู้รู้จักผล)      | 4.25      | 0.44 | 4.22        | 0.42 | .331  | .741    |
| 3       | อิตถัญญตา (ผู้รู้จักตน)      | 4.47      | 0.54 | 4.44        | 0.54 | .264  | .792    |
| 4       | มัตถัญญตา (ผู้รู้จักประมาณ)  | 4.18      | 0.49 | 4.18        | 0.50 | .000  | 1.000   |
| 5       | กาลัญญตา (ผู้รู้จักกาล)      | 3.86      | 0.75 | 3.88        | 0.75 | -.190 | .849    |
| 6       | ปริสสัญญตา (ผู้รู้จักชุมชน)  | 4.53      | 0.47 | 4.51        | 0.46 | .216  | .829    |
| 7       | ปุคคลัญญตา (ผู้รู้จักบุคคล)  | 4.24      | 0.25 | 4.25        | 0.23 | -.230 | .818    |
| ภาพรวม  |                              | 4.25      | 0.09 | 4.25        | 0.09 | .170  | .865    |

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

### อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย การใช้หลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การใช้หลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานที่มีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการยึดถือหลักธรรมที่ดีงาม พร้อมทั้งส่งเสริมคุณธรรมภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลจากการศึกษาบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 พบว่า เป้าหมายสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน รวมทั้งการ บูรณาการความร่วมมือและการปรับตัวให้ทันสมัยในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน การใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารงานไม่ได้จำกัดเพียงแค่การ บรรลุผล

สำเร็จในการดำเนินงาน แต่ยังเน้นการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย โดยมีหลักคุณธรรมจริยธรรม เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและดำเนินการ เพราะการรู้จักตน รู้จักผู้อื่น และการเข้าใจงาน จะทำให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงต้องใช้กลยุทธ์ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และการร่วมมือจากทุกฝ่ายในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุขญา วงษ์เพิก (2565) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จงดี เพชรสังคุณ และคณะ (2566) ที่พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษานั้นสามารถสร้างผลสัมฤทธิ์และนำพาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญช่วย ศิริเกษ และคณะ (2565) ที่ศึกษาเกี่ยวกับสัปปุริสธรรม 7 กับการบริหารองค์กร โดยพบว่า ผลการวิจัยในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราภรณ์ พิมพา (2563) ที่ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันเช่นกัน

ผลการวิจัยดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า ระดับการศึกษา ของผู้บริหารสถาน ศึกษา มีได้มีผลกระทบต่อการใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการสถานศึกษาแต่อย่างใด หมายความว่า ผู้บริหารในทุกระดับการศึกษาสามารถนำหลักธรรมดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ได้ในระดับที่ใกล้เคียงกันอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้ในการพัฒนาคนและองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพได้ ไม่ว่าจะมีความประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด การวางนโยบายที่มีคุณภาพ การกำหนดแผนงานและขั้นตอนที่ชัดเจน การพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการบริหารจัดการในทุกระดับ ต่างส่งผลให้การบริหารสถานศึกษามีความสำเร็จ โดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การทำงานแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังคงอาศัยทักษะด้านการเป็นผู้นำและการยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักสำคัญในการบริหารจัดการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติยา วงศ์อินตา และ กฤตยากร ลดาวัลย์ (2566) ที่ศึกษา

การมีส่วนร่วมของบุคลากร ในการบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของผู้บริหารไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุขญา วงษ์เพิก (2565) ที่ศึกษาผลการใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างตามประสิทธิภาพการทำงาน ซึ่งยืนยันได้ว่า ประสิทธิภาพไม่เป็นปัจจัยสำคัญ ในการนำหลักธรรมนี้ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธภรณ์ พิมพา (2563) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้บริหารไม่ได้มีผลกระทบต่อการใช้หลักสัปปุริสธรรมในการบริหารสถานศึกษา และยืนยันว่า การนำหลักธรรมไปปฏิบัติสามารถทำได้ โดยไม่ต้องขึ้นกับระยะเวลาของการทำงาน

จากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพในการทำงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีผลต่อการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา และการปฏิบัติตามหลักธรรมนี้สามารถทำได้โดยไม่ต้องพึ่งพาประสิทธิภาพการทำงานที่ยาวนาน

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของบุคลากรโดยการร่วมมือและรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย เพื่อให้การตัดสินใจมีความรอบคอบและเหมาะสม นอกจากนี้ยังต้องมีความอดทนและมุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ โดยการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและตรวจสอบความคืบหน้าเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี การทำงานร่วมกับผู้อื่นต้องแสดงความซื่อสัตย์และเป็นแบบอย่างที่ดี บริหารจัดการงบประมาณและมอบหมายงานอย่างมีระเบียบ เพื่อใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ผู้บริหารยังต้องทำงานให้เสร็จตรงเวลาและพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อการเติบโตและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สุดท้าย ผู้บริหารต้องส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีแรงจูงใจและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในทุกด้าน

### 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเรื่องปัญหาและขอบเขตการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 5

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแบบอย่างที่ดีของความสำเร็จในการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหนองหัวพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

## เอกสารอ้างอิง

กนก วงษ์ตระหง่าน. (2564). ครูลาออกทนายภาระงานเอกสารไม่ไหวสะท้อนระบบการศึกษาล้มเหลว.

สืบค้นได้จาก <https://www.thansettakij.com/politics/503355>.

กรมสุขภาพจิต. (2564). ผลการสำรวจความเครียดและภาวะเสี่ยงซึมเศร้าของคนไทย 2564. สืบค้น

ได้จาก <https://dmh.go.th/news/view.asp?id=2521>.

เกตุขญา วงษ์เพิก. (2565). การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม. นครราชสีมา:

สำนักพิมพ์การศึกษา.

จงดี เพชรสังคุณ และคณะ. (2566). การบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามหลักสัปปุริส

ริสธรรม. วารสารการศึกษาและการพัฒนา, 15(3), 45-59.

จงดี เพชรสังคุณ และ จุฬารัตนธรรณ ณะแพทย์. (2564). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริส

ธรรมในบริบทการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไม่ระบุชื่อสำนักพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญช่วย ศิริเกษ และคณะ. (2565). การศึกษาการบริหารองค์กรตามหลักสัปปุริสธรรม. วิทยานิพนธ์,

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอนที่ 74ก,

10-20.

พัชรภรณ์ พิมพ์. (2563). การบริหารจัดการโรงเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม. สืบค้นได้จาก

<https://www.educationresearch.com>.

ภรณ์ ลัคนากิเศรษฐ์ และ ธนิสรา สุทธานันต์. (2564). ไม่ใช่เรื่องผิดถ้าครูจะบอกว่าวันนี้ฉันรู้สึกไม่

โอเค. สืบค้นได้จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/347>.

รัตติยา วงศ์อินตา และ กฤตยากร ลดาวัลย์. (2566). การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการบริหารงาน

วิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ร้อยเอ็ด เขต 2. การค้นคว้าอิสระ: หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและ

ปรัชญา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ.
- หยาดฝน เดชโอภาส. (2565). การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. *วิทยานิพนธ์: ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.